

7. WEBLAPSZERKESZTÉS

7.1 A LECKE CÉLJA ÉS TARTALMA

A lecke célja, hogy a könyvtáros megismerje a weblapszerkesztés alapjait, elsősorban a statikus weboldalak készítését, ismerteti azok megvalósításához tartozó bevett megoldásokat és a leglényegesebb mozzanatokat. Egy rövid elméleti alapozás után gyakorlati példákon keresztül ismerteti meg a könyvtáros hallgatót a weblapkészítés folyamatával (a tervezéstől a megvalósításig), amelyben a Dreamweaver program lesz a segítségünkre, amely napjaink egyik legnépszerűbb vizuális szerkesztőfelülete, HTML kód ismerete nélkül teszi lehetővé weboldalak készítését. A Dreamweaver számos olyan szolgáltatással rendelkezik, amelyek használata nagyban megkönnyíti a felhasználó munkáját, ezek ismerete napjainkban rendkívül jó szolgálatot tesz a gyors és egyszerű weblapkészítésben.

Tartalom:

- A weblapszerkesztés alapjai
- Egy oldal megtervezése
- Bevezetés a Dreamweaver-be
- A Dreamweaver alapl műveletei
- Vizuális segédeszközök
- Szájtok kezelése
- Weboldal készítése Dreamweaver segítségével

7.2 A WEBLAPSZERKESZTÉS ALAPJAI

7.2.1 Böngészőkről

Ahhoz, hogy weblapszerkesztésről beszélhessünk, tudnunk kell mi az a weblap. A weblap egy olyan fogalom, amiről napjainkban szinte mindenki tudja, hogy mit jelent, azonban mikor adni kell rá egy meghatározást, akkor már gondban lennénk. A következő meghatározást a W3C⁵⁰ szervezet fogalmazta meg⁵¹:

Egy vagy több webes forrásból származó információk összessége, amelyet egyidejű feldolgozásra szánnak, és egy egyszeri URI határoz meg. Jobban mondva, egy weblap egy webes forrás, amely további webes forrásokat foglalhat magába egyetlen közös egységként való feldolgozásra, és azon egyedüli webes forrás URI-je hivatkozik rá, amely nem foglaltatik benne.

Ez a meghatározás kicsit bonyolultnak tűnik, és még az URI rövidítést sem ismerjük. Az URI az Uniform Resource Identifier rövidítése, ami egységes erőforrás azonosítót je-

⁵⁰ W3C: World Wide Web Consortium (<http://www.w3.org/>) – webes szabványokkal foglalkozó szervezet, alapítója Tim Berners-Lee.

⁵¹ *Weblap*. URL: <http://hu.wikipedia.org/wiki/Weblap> (Letöltés: 2011. 05. 18.)

lent, URI-val bármilyen webes erőforrás elérhetőségét meg tudjuk adni. Az URI-nak egy változatával, az URL⁵²-lel később még foglalkozunk.

Most már hogy tudjuk mi az a weblap, tudunk meghatározást adni a böngészőre is.

Böngészőnek nevezzük azokat a programokat, amelyekkel az interneten található tartalmakat megtekinthetjük, vagy egyéb internetes szolgáltatást tudunk igénybe venni a segítségükkel.

A böngészőknek 2 nagy csoportját különböztetjük meg:

- karakteres
- grafikus

A karakteres böngészők karakteres felületen futnak, ebből adódóan grafikus tartalmak megjelenítésére nem képesek. Többnyire HTML⁵³ és XML⁵⁴ tartalmat tudnak kezelni. A nem látók vagy gyengén látók körében szokták használni, ugyanis a felolvasó program az ilyen böngészőkkel jól együtt tud működni. Karakteres böngészők a w3m, Links, ELinks.

A grafikus böngészők képesek arra, hogy szinte bármilyen multimédiás tartalmat megjelenítsenek. Ezen képességeit különböző pluginek segítségével lehet bővíteni. Népszerű grafikus böngészők: Mozilla Firefox, Google Chrome, Internet Explorer, Opera, Safari.

A böngészők a HTTP⁵⁵ protokollt használják a weboldalak megjelenítéséhez, emellett még egyéb protokollokat is támogatnak, pl. a HTTPS⁵⁶-t és az FTP⁵⁷-t. A weblapokhoz tartozó formátum a HTML, azonban a böngészők emellett még képesek kezelni a különböző képformátumokat is (pl. JPG, GIF, PNG), továbbá a hangokat, mozgóképeket és animációkat.

A böngészőknél nagyon fontos a szabványok megfelelő támogatása. A korai böngészőknél erre nem figyeltek, ezért elképzelhető volt az, hogy ugyanaz a weboldal másképpen nézett ki a különböző böngészőkben. Napjainkban erre már próbálnak odafigyelni, így a HTML és az XHTML⁵⁸ szabványt valamilyen szinten minden böngésző egységesen kezeli. A szabványt más támogatott formátum esetében is követni kell, pl. CSS⁵⁹, XSL⁶⁰, stb.

7.2.2 Kommunikáció a webszerverrel

Ahhoz, hogy a felhasználó weboldalakat tudjon megnézni, szükség van egy közös szabályrendszerre, ez a szabályrendszer a HTTP. Ezt mind a felhasználó böngészője, mind a kiszolgáló számítógép webszervere (a kiszolgálón futó alkalmazás) támogatja.

Ahhoz, hogy a felhasználó weboldalakat tudjon nézni a böngészőben, kérés/válasz formájú kommunikációra van szükség a felhasználó számítógépe és a kiszolgáló között. Eb-

⁵² URL: Uniform Resource Locator

⁵³ HTML: HyperText Markup Language – hiperszöveges jelölőnyelv

⁵⁴ XML: Extensible Markup Language

⁵⁵ HTTP: HyperText Transfer Protocol – hiperszöveg átviteli protokoll

⁵⁶ HTTPS: HyperText Transfer Protocol Secure – titkosított HTTP protokoll

⁵⁷ FTP: File Transfer Protocol – fájl átviteli protokoll

⁵⁸ XHTML: eXtensible HyperText Markup Language

⁵⁹ CSS: Cascading Style Sheets

⁶⁰ XSL: Extensible Stylesheet Language

ben a folyamatban a felhasználó számítógépét kliensnek, a kiszolgáló számítógépet szervernek nevezzük. Ez a folyamat úgy néz ki, hogy a felhasználó begépel egy webcímet (URL) a böngésző címsorába, majd ez a weblap kérés továbbítódik a megfelelő kiszolgálónak. Ez persze nem ilyen egyszerű. Ha pl. a felhasználó begépel a `http://www.ektf.hu/konyvtar` címet, akkor egy DNS⁶¹ kiszolgáló meghatározza az URL-hez tartozó kiszolgáló IP⁶² címét, majd ezt a címet visszaküldi a kliensnek. A DNS kiszolgálót úgy lehet elképzelni, hogy tartalmaz egy táblázatot, amelyben minden, az internetre csatlakoztatott számítógép névéhez tartozik egy IP cím. Ezután a kliens böngészője a DNS-től kapott IP cím alapján elküldi a kérést a webszervernek. A webszerver feldolgozza a kérést, ha „megtalálja a hivatkozott weboldalt”, akkor visszaküldi a kliensnek, ha nem, akkor egy úgynevezett HTTP hibát kap a böngésző. Hogy „megtalálja a hivatkozott weboldalt” úgy kell érteni, hogy a szerveren is van egy állományrendszer, és ha nem létező állományra hivatkozunk, akkor azt nyilván nem találja meg a szerver.

7.2.3 Tartalom típusok

A weboldalt két nagy csoportba tudjuk sorolni:

- statikus oldalak
- dinamikus oldalak

A statikus oldalak azok, melyek tartalma sosem változik. Ezek az oldalak többnyire egyszerű információközlő oldalak, melyeket a készítőjük elhelyez a szerveren, és minden lekérés alkalmával ugyanabban a formában kapja meg a kliens, a szerver egyszerűen csak továbbítja az állomány tartalmát. Az ilyen oldalak előnye, hogy gyorsan elkészíthetők, nincs szükség hozzá külön szoftverekre, nem igényelnek adatbázist vagy valamilyen szerver oldali szkriptnyelvet. Az ilyen oldalak kiterjesztése legtöbbször *html*.

A dinamikus oldalak tartalma ezzel szemben nem állandó, hanem minden lekérés alkalmával változhat, attól függően, hogy a felhasználó „mit csinál” a weboldalon. Az ilyen oldalak mögött általában egy adatbázis áll és szükséges hozzá valamilyen szerver oldali szkriptnyelv. Ilyen dinamikus oldalak jellemzően a blogok, a fórumok és az összes olyan oldal, amelynél valamilyen feltételtől függően más tartalmat kell megjeleníteni. Ezeknek a dinamikus weboldalaknak általában *php*, *jsp*, *asp* a kiterjesztése, nem pedig *html*.

7.2.4 Webes szabványok

A szabványok támogatását nem csak a böngészőknek, hanem a weboldalak készítőinek is figyelembe kell venniük. Ez azért fontos, hogy a böngészők helyesen jelenítsék meg az oldalunkat, illetve ha nem figyelünk a szabványra, akkor elképzelhető az, hogy a weboldal készítésekor elérhető böngészőverziókban jól jelenik meg az oldal, de egy újabb verzióban már rosszul fog megjelenni.

A HTML ma már elavultnak tekinthető, helyette az XHTML-t használják. Az XHTML-nek több változata van, Dreamweaver-ben be lehet állítani a weboldal tulajdonságainál.

⁶¹ DNS: Domain Name System

⁶² IP: Internet Protocol

Ezen kívül számunkra még a CSS lesz fontos, ugyanis az XHTML lesz felelős a weboldalunk tartalmáért, a CSS pedig a megjelenésért.

Jelen esetben szerencsénk van, hiszen mi a Dreamweaver-rel majd úgynevezett Design nézetben fogunk dolgozni, és ilyenkor szabványos oldalt tudunk készíteni.

Léteznek úgynevezett validátorok, melyekkel meg tudjuk nézni, hogy szabványos-e az általunk készített weboldalnak a HTML és a CSS része.

HTML validátor: <http://validator.w3.org/>

CSS validátor: <http://jigsaw.w3.org/css-validator/>

7.3 EGY OLDAL MEGTERVEZÉSE

A weboldal megtervezésénél tudni kell, hogy kinek készül az oldal, ennek megfelelően a grafika és a szöveg mennyiségére figyelni kell. Fontos a navigációs elemek szerkezete és típusa, a szöveges tartalom olvashatósága.

A kezdőoldalra vonatkozóan a következő elveket szokás betartani:

- A tartalom legyen átlátható, az oldal lényeges részei legyenek gyorsan elérhetőek.
- Meg kell találni a kezdőoldalon az egyensúlyt, hogy melyek azok a lényeges információk, amelyeket célszerű rajta elhelyezni. Ezt a feladatot érdemes az oldal készítésének végére hagyni, mert ekkor már jobban tudjuk súlyozni az információkat, hogy melyek lényegesek. A másik lehetőség, hogy a kezdőoldalon a folyamatosan frissülő információk vagy hírek vannak, de ez inkább a dinamikus oldalakra jellemző.

A navigációra vonatkozó megfontolások:

- Fontos, hogy a menüszerkezet logikusan fel legyen építve, az egymáshoz kötődő egységek egy helyen legyenek. Ilyen esetben szoktak almenüket is alkalmazni. Jó megoldás, ha az almenüt csak akkor jelenítjük meg az oldalon, ha a felhasználó a „szülő menüpontra” kattintott.
- Lényeges, hogy a látogató tudja hol jár éppen az oldalon. Szokták azt a megoldást alkalmazni, hogy az aktuális oldalhoz tartozó menüpont más formázású, mint a többi.
- Amennyiben már megvan a fő navigációs szerkezet, el kell gondolkodni azon, hogy egy-egy aloldalon mennyi a tartalom. Sok tartalom esetén célszerű blokkokra bontani az oldalt, és linkekkel biztosítani, hogy egy adott részhez ugorjon a felhasználó, mert senki sem szereti, ha egy terjedelmes oldalon sokat kell görgetni, hogy megtaláljuk a keresett szövegrészt.

Az oldal elrendezésével kapcsolatos megfontolások:

- Az egyik dolog, amit el kell dönteni, hogy az oldalunk nyúló vagy fix elrendezésű legyen. Nyúló elrendezés esetén a weboldalunk vízszintesen kitölti a böngészőnket teljes szélességben. Ennek a módszernek az a hátránya, hogy ha túl széles vagy túl keskeny az oldal, akkor nehéz olvasni a széles illetve keskeny sorokat. A fix elrendezésnél könnyen tudunk tervezni, ugyanis az oldal szélessége állandó. Ilyenkor gondolni kell azokra a felhasználókra is, akik kis felbontással nézik az oldalt.
- Fontos, hogy milyen módszerrel fogjuk felépíteni az oldalt. Három lehetőség közül választhatunk, keret, táblázat vagy CSS alapú oldalfelépítés. Ezek közül a keretes felépítést nem érdemes választani, mára már teljesen elavult módszernek számít. A táblázatok használata azt jelenti, hogy az oldalt felosztjuk sorokra és oszlopokra, így az oldal egyes részeit cellákhoz rendeljük, így tudjuk pozícionálni a tartalmat. Ezt a

módszert is már csak ritkán alkalmazzák. Ennek részben az az oka, hogy összetettebb oldal esetén elég bonyolulttá válik az oldalt tartalmazó táblázat. Napjainkban már a CSS alapú oldalkialakítást szokták használni. Akik most kezdik el a webfejlesztést, azoknak kicsit problémásabb lehet ez a módszer a CSS tulajdonságainak megismerése miatt, de érdemes rászánni az energiát.

- Az oldal tetején szokás elhelyezni a fejléctet, ahol többnyire a logo, az oldal címe és keresősáv található, bár ez utóbbinak statikus oldalak esetén nincs jelentősége. Az oldalhoz többnyire tartozik egy vagy több menüsáv is, ez a választott navigációs szerkezettől függ. Lehet, hogy egy vízszintes menüsor van a fejléc alatt vagy felett, vagy az oldalsávban van a menü, esetleg mindkét helyen szerepel. Át kell gondolni milyen jellegű felépítés lesz a legmegfelelőbb majd a tartalomnak. Vagy egyben van az egész tartalmi rész vagy hasábokra bontva. Az oldal alján többnyire a lábléc szerepel, amely kiegészítő információkat tartalmaz, pl. az oldal készítőjéről.

- Fontos a címsorok logikus használata, hogy a főcímet és alcímet meg tudja különböztetni a látogató

Egyéb tanácsok weboldalak készítésénél:

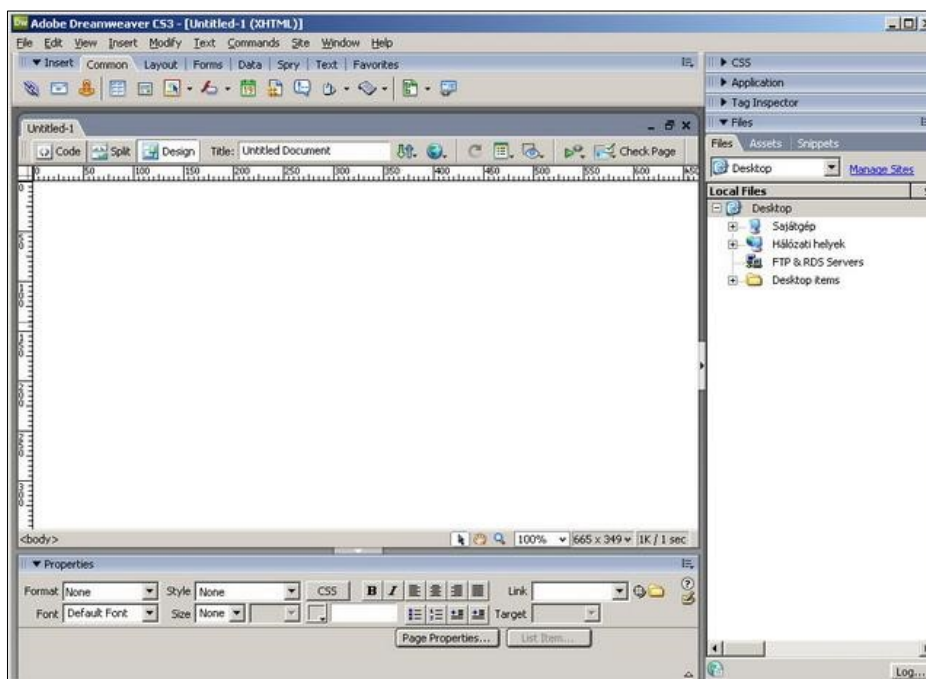
- Kerüljük a túl sok reklám alkalmazását, ezzel oldalunk nem kelti egy profi weboldal látszatát.
- Nem célszerű animációt szöveg mellett elhelyezni, ugyanis a szöveg olvasása közben elterelheti a figyelmet.
- Fontos a megfelelő betűméret kiválasztása, ne használjunk olyan betűtípust, ami valószínűleg nincs meg a felhasználó gépén.
- Próbáljuk elkerülni a Flash intrók használatát, mert a felhasználót zavarhatja, ha mindig meg kell néznie az intrót, vagy adjunk lehetőséget a kihagyására.
- Célszerű az oldalon található linkeket a látogatók számára megkülönböztetni aszerint, hogy azok az oldal egy belső tartalmára vagy más oldalra mutatnak.

7.4 BEVEZETÉS A DREAMWEAVER-BE

7.4.1 Röviden a Dreamweaver-ről

A Dreamweaver egy kiterjedt funkcionalitással rendelkező, összetett fejlesztői környezet. A program 1997-ben jelent meg, akkor még a Macromedia cég kiadásában, azonban 2005-ben felvásárolta az Adobe. Kedvelt szolgáltatása a WYSIWYG (what you see is what you get) szerkesztő, amellyel HTML kód ismerete nélkül készíthetünk weboldalakat. Régebben sokan kritizálták a programot, hogy nem készít szabványos kódot és felesleges részeket rak a generált kódba, napjainkra azonban ez már sokat változott. A Dreamweaver rendkívül népszerű jól használható szolgáltatásai miatt, tartalmaz CSS szerkesztőt, FTP klienst, amellyel lehetőség van a távoli tárhelyhez való csatlakozáshoz, így egy pillanat alatt feltölthetjük rá állományainkat. A CS3-as verziótól kezdve megtalálható benne az ún. Spry keretrendszer, amellyel könnyedén elhelyezhetünk az oldalon modern vizuális elemeket, pl. lenyíló menüket vagy lapozható tartalmat. Természetesen a Dreamweaver a WYSIWYG mód mellett lehetőséget ad a kód közvetlen szerkesztésére is, ehhez biztosít

kódkiegészítést és szintaxiskiemelést is. Jelenleg a Dreamweaver már a CS5-ös verziónál tart, mi a CS3 verzióval foglalkozunk.

137. kép A Dreamweaver felülete

7.4.2 A program felhasználói felülete, menüsor, eszköztárak

A program betöltésekor az indítóképernyő fogad. A képernyő 3 hasábra van osztva:

- *Open a Recent Item*: itt láthatjuk az utoljára szerkesztett dokumentumokat, az Open gombra kattintva tetszőleges dokumentumot megnyithatunk.
- *Create New*: új dokumentumot hozhatunk létre, a Dreamweaver Site opcióra kattintva pedig egy új szájt beállításait adhatjuk meg, erről lesz még szó bővebben a Szájtok kezelése fejezetben, ez egy nagyon hasznos opció.
- *Create From Samples*: itt előre beállított minták alapján készíthetünk weboldalt. Érdemes ezeket megnézni, mielőtt elkezdénénk a nulláról felépíteni az oldalt, hátha itt is van olyan oldal, amelyet szeretnénk készíteni.

Hozunk létre egy új HTML dokumentumot a *Create New* alatt a HTML-re kattintva. A Dreamweavernek 3 beépített munkakörnyezete van, a *Designer*, a *Coder* és a *Dual Screen*. Alapértelmezésben a Designer az aktív, mi is ezt fogjuk majd használni, de lehet váltani a *Window/Workspace Layout* menüben. A munkakörnyezetnek 5 jól elkülöníthető része van.

A menüsor a képernyő tetején helyezkedik el. Logikus csoportokba rendezve megtalálhatjuk a Dreamweaver összes funkcióját.

Az eszköztár a menüsor alatt van, itt csoportokba rendezve megtaláljuk a weboldal elkészítéséhez leggyakrabban használt funkciókat. Az adott funkció kiválasztása után a szükséges beállításokat párbeszédablakban megadhatjuk.

A szerkesztőfelület az eszköztár alatt található, ezen a felületen végezzük el a weboldal létrehozása során a munka nagy részét. A szerkesztett oldalunkat háromféleképpen tudjuk megjeleníteni:

- *Code* nézet: az oldal forráskódját láthatjuk
- *Design* nézet: úgy láthatjuk a dokumentumot, ahogy az a böngészőben is meg fog jelenni. WYSIWYG szerkesztéskor ezt a nézetet használjuk.
- *Split* nézet: ez egy olyan osztott nézet, amellyel egyszerre láthatjuk a code és a design nézetet.

A nézetváltó gombok felett láthatjuk az éppen megnyitott dokumentumokat. Itt adhatjuk meg az oldal címét, a *Title* rész alatt. Amit ide beírunk, az fog megjelenni a weboldal megnyitásakor a böngésző címsorában. A mellette lévő (*File Management*) gombbal elérhetjük az oldalra vonatkozó „szájt műveleteket”, illetve az ettől jobbra lévő gombbal (*Preview/Debug in browser*) meg tudjuk jeleníteni a weboldalunkat a gépünkön lévő böngészők valamelyikével. Ha nem látnánk itt azt a böngészőt, amelyikben szeretnénk megnyitni a dokumentumot, akkor ezt a listát tudjuk bővíteni az *Edit Browser List* alatt a + gombra kattintva. A többi gombbal frissíthetjük a design nézetet (ha esetleg osztott nézetben lennénk és a beírt kód hatását nem látjuk), a dokumentum megjelenítésével kapcsolatos beállításokat tehetjük meg, továbbá lehetőség van a kód ellenőrzésére. Ez utóbbi is nagyon hasznos dolog, pl. megtudhatjuk melyek azok a problémás elemek a weboldalon, amelyek a különböző böngészőkben máshogy jelennek meg.

A szerkesztőfelület alján találjuk az állapotsort. A bal oldalán van az ún. elem vagy címkeválasztó, amely megmutatja a HTML kódban a kurzor aktuális pozíciójánál található szövegrészletet. Ez egy nagyon hasznos dolog, ha az oldalunknak valamely elemét ki szeretnénk jelölni, pl. a CSS stílusok szerkesztésénél. Beállíthatjuk még itt a szerkesztőfelületen használt eszközt, a nagyítás mértékét, illetve láthatjuk, hogy mennyi a dokumentum mérete és a várható letöltési sebessége (*Edit/Preferences/Status bar*).

Számos funkció paneleken keresztül érhető el, ezzel gyorsítva a munkavégzést. Designer nézetben a szerkesztőfelület alatt és jobb oldalán találunk paneleket.

- Alul a *Properties* és a *Results* panelek láthatóak.
- A *Properties* ún. környezetfüggő panel, ami azt jelenti, hogy attól függően változik a tartalma, hogy éppen mi a kiválasztott elem. Más látható rajta pl. egy táblázat és más egy kép kiválasztásakor, értelemszerűen mindig az adott elemre vonatkozó beállításokat tehetjük meg. Ez egy nagyon hasznos funkció.
- A *Results* panelen a keresés eredményeit láthatjuk, de találhatóak itt referencia anyagok, pl. HTML-hez, CSS-hez, itt láthatjuk pl. a dokumentum ellenőrzésének eredményét is, vagy megnézhetjük, hogy a szájtonkon vannak-e „törött” linkek, ahol nincs meg a hivatkozott állomány.
- A jobb oldalon található a CSS panelen a *CSS Styles* és *AP elements* (Absolute Position) fül, ahol a szájthoz tartozó stílusokat illetve fixen pozícionált elemeket kezelhetjük.
- Az *Application* panelen a szerver oldali alkalmazásokhoz tartozó funkciókat érhetjük el, ennek dinamikus oldalaknál van jelentősége.

- A *Tag Inspector* panelen a kiválasztott elem tulajdonságait (*Attributes*) állíthatjuk be vagy írhatunk hozzá Javascript kódot (*Behaviors*), de ez utóbbival nem fogunk foglalkozni.
- A *Files* panel olyan, mint egy fájlkezelő. Itt érhetjük el a számítógépen tárolt állományainkat, illetve itt tudjuk kezelni a szájtnak tartalmát, állományokat tudunk feltölteni a távoli kiszolgálóra, ahol majd a weboldalunk lesz. Az *Assets* fülön láthatjuk a szájtnkon előforduló képeket, videókat, animációkat. A *Snippets* fül azoknak nyújt segítséget, akik kód nézetben dolgoznak, itt ugyanis rövid kódrészleteket lehet az oldalra beilleszteni.

Ahhoz, hogy ki tudjuk alakítani a számunkra megfelelő munkakörnyezetet, szükség lehet a panelek átrendezésére. Minden panel megfogható a neve melletti kis függőleges pontsornál, és oda húzhatjuk, ahova szeretnénk. Ha nem tetszik egy panel neve, akkor átnevezhetjük, ha jobb egérgommbbal kattintunk rá, és a *Rename panel group*-ot választjuk. Ha kialakítottuk a számunkra legmegfelelőbb elrendezést, akkor ezt elmenthetjük a *Window/Workspace Layout/Save Current* alatt, és később ezt bármikor használhatjuk. Ez akkor lehet hasznos, ha esetleg más is használja a gépen a Dreamweavert.

7.5 A DREAMWEAVER ALAPMŰVELETEI

7.5.1 Műveletek dokumentumokkal

Új dokumentum létrehozásához válasszuk a *File/New* menüpontot (vagy CTRL+N). A megjelenő ablak bal oldalán kategóriákba szedve láthatjuk a választható dokumentumfajtaikat, a középső részben választhatjuk ki a használni kívánt technológiát, a jobb oldalon pedig az oldal szerkezetét vagy sablont választhatunk.

A *Blank Page* oldalon választhatunk kliens és szerver oldali technológiák közül, illetve választhatunk hozzá oldalszerkezetet (*Layout*), lehet meghatározott oszlopszélességű (*Fixed Column*), rugalmas oszlopszélességű (*Elastic Column* – az oszlop szélessége a szöveg méretével együtt változik, de a böngészőtől független), folyékony oszlopszélességű (*Liquid Column* – böngészőablak szélességétől függ) vagy hibrid oszlopos (*Hybrid Column* – az oszlop szélessége a fenti 3 kategória közül kerülhet ki).

Ha választottunk technológiát (pl. HTML) és oldalszerkezetet, akkor már csak annyi a teendő, hogy válasszuk ki a *DocType* alatt, hogy milyen szabvány szerint készüljön el az oldal, HTML oldal esetében az XHTML 1.0 Transitional-t szokás választani. A *Layout CSS*-nél választhatjuk az *Add to Head* opciót, ami azt jelenti, hogy a HTML-be rakja a CSS leírást, a *Create New File*-t választva a CSS-t új állományban helyezhetjük el (ha esetleg más oldalnál is szükség lenne rá), illetve a *Link to Existing File* alatt létező CSS-t csatolhatunk a HTML állományhoz, amit alatta az *Attach CSS* file részben tehetünk meg a kis lánc ikonnal. Ha ezekkel megvagyunk, akkor kattintsunk a *Create gombra*.

Már a munka elején célszerű elmenteni a dokumentumot, ugyanis ha pl. képet rakunk a dokumentumba, a programnak tudnia kell, hogy a kép hol helyezkedik el a dokumentumhoz képest. A mentéshez válasszuk a *File/Save* parancsot (vagy CTRL+S). A mentésnél az alapértelmezett hely a *Files* panelnél beállított szájtn helye lesz (szájtnok definiálásáról később még lesz szó). A mentésnél arra kell nagyon figyelni, hogy fájlneveknél (és könyvtáraknál is) csak az angol ABC karaktereit, aláhúzásjelet vagy kötőjelet használjunk.

7.5.2 Oldalbeállítások

A weboldal elkészítése előtt célszerű megtenni néhány, az oldalra vonatkozó beállítást. Ezeket a beállításokat vagy a *Properties* panel *Page Properties* gombjára kattintva, vagy a *Modify/Page Properties* menüt választva tehetjük meg.

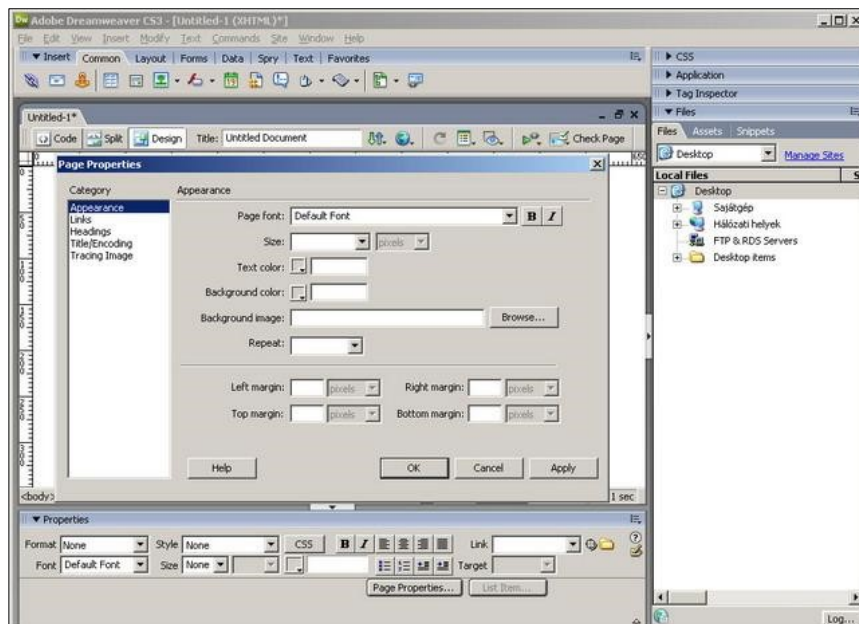
Az *Appearance* (megjelenés) kategóriában tehetjük meg az oldal egészére vonatkozó beállításokat, az alapértelmezett betűtípust, annak méretét és színét, a háttérszínt, háttérképet, annak ismétlődésére vonatkozó beállításokat és a margó mértékét.

A *Links* (hivatkozások) kategóriában a hivatkozások betűtípusát, formátumát és méretét állíthatjuk be, a hivatkozás színét a különböző állapotokban. A *Link color* a hivatkozás alapértelmezett színe, a *Rollover links* az az állapot, mikor az egér a hivatkozás felett van, a *Visited link* olyan hivatkozás, amelyhez tartozó oldalt már láttuk, az *Active link* pedig amikor éppen rákattintunk egy hivatkozásra. Még be tudjuk állítani, hogy a link mikor legyen aláhúzva.

A *Headings* (címsorok) kategóriában beállíthatjuk a címsorok alapértelmezett formázását, a betűméretet, a stílust és a szint.

A *Title/Encoding* alatt az oldal címére, szabványára és karakterkódolására (itt érdemes az UTF-8-at választani) vonatkozó beállításokat tehetjük meg.

A *Tracing Image* részben az oldalhoz olyan háttérképet rakhatunk be, amely csak szerkesztéskor látszik, ez megkönnyíti azt, hogy a grafikus által készített oldaltervet meg tudjuk valósítani a weboldalon, ugyanis a háttérkép segítségével könnyebb az adott pontra pozícionálni az elemeket.

138. kép Oldalbeállítások

7.5.3 Szöveg szerkesztése

A szerkesztőfelületen közvetlenül begépelhetjük a szöveget, de lehetőség van más dokumentumból is a szöveges tartalmat beilleszteni az *Edit/Paste* paranccsal vagy a CTRL+V billentyűkombinációval. Ilyenkor a szöveget formázatlanul viszi át, néha azonban szükség van arra, hogy egy szöveget ugyanúgy formázva jelenítsünk meg az oldalon, ahogy megkaptuk. Mi is megformázhatjuk a szöveget beillesztés után az adott formára, azonban egyszerűbb, ha a szöveget az *Edit/Paste Special* paranccsal vagy a CTRL+SHIFT+V billentyűkombinációval rakjuk be. Ilyenkor megjelenik egy ablak, ahol kiválaszthatjuk, hogy csak a formázatlan szöveget akarjuk berakni (*Text only*), vagy tartsa meg a szöveg szerkezetét, a táblázatokat, listákat, stb. (*Text with structure*), vagy a szöveg szerkezete mellett vigye át az alapvető formázásokat is (*Text with structure plus basic formatting*), illetve vigye át a szöveget az összes formázással, stílussal (*Text with structure plus full formatting*). A *Clean up Word paragraph spacing* opciót bejelölve a felesleges sorközöket a program eltávolítja a bekezdések közül. A normál beillesztés módját is át tudjuk állítani az előző 4 mód valamelyikére az *Edit/Preferences/Copy-Paste* alatt.

Ha egy szövegrészt kijelölünk, akkor a *Properties* panelnél van lehetőség formázni. A *Format* mezőben választhatunk normál bekezdés, címsor, vagy *Preformatted* között. Az utóbbi esetén fix karakterszélességet alkalmaz, általában Courier betűtípust, és megtartja a szóközöket, sortöréseket. Ha a szövegünk nem *Preformatted*, akkor hiába ütünk egymás után több szóközt, akkor is csak egy fog látszódni. A *Style* részben a beágyazott vagy csatolt CSS stíluslap stílusai közül választhatunk. A CSS gombbal a CSS stílusokat kezelhetjük. A mellette lévő gombbal félkövérré illetve dőltté tehetünk egy szövegrészt, továbbá itt látható a bekezdések igazításához szükséges 4 lehetőség (balra, középre, jobbra, sorkizárt) is. A következő sor elején betűtípust választhatunk a kijelölt szövegrészhez, itt állíthatjuk a betűméretet és annak mértékegységét, továbbá betűszínt, amit megadhatunk hexadecimális kóddal is a színválasztó mellett. Az utána lévő gombokkal készíthetünk felsorolt és számozott listákat. Ha többszintű listákat szeretnénk készíteni, akkor a behúzás csökkentése, növelése (*Text Outdent*, *Text Indent*) gombokkal lépkedhetünk a szintek között. A *List Item* gombra kattintva módosíthatjuk a lista típusát, stílusát, továbbá pl. megadhatjuk a számozott listáknál a számozás kezdőértékét.

Ha meg szeretnénk nézni az eddigi munkánk eredményét, akkor mentsük el a dokumentumot, majd válasszuk a szerkesztőfelület tetején a *Preview in browser* opciót, és válasszunk egy böngészőt (ha több is van) a listából. Az alapértelmezett böngészővel az F12 gombra kattintva tudjuk megnyitni az oldalt.

7.5.4 Linkek készítése

Webszájtunk nem csak egy, hanem több oldalból fog állni, éppen ezért az oldalak közötti navigációt meg kell tudnunk valósítani, amit hivatkozásokkal, vagyis linkekkel tehetünk meg. Link létrehozásához ki kell jelölni egy szövegrészt, ezután választhatjuk a *Modify/Make link* parancsot, a megjelenő ablakban pedig kitallózzuk azt az állományt, amelyikre szeretnénk ugrani a linkre kattintva. Ilyenkor az URL részt is kitölti a program, ha szeretnénk megváltoztatni, hogy ne a dokumentumhoz, hanem a weboldal gyökeréhez legyen relatív az URL, akkor ezt alatta megtehetjük. A *Parameters* alatt szervertől program esetén paramétereket adhatunk a linkhez. Link készítésének egyszerűbb módja, ha a *Properties* panelen a *Link* szövegmező mellett kattintunk a mappa ikonra, ekkor az előb-

bi ablakhoz jutunk, vagy ha a kis célkeresztre kattintunk, és lenyomva tartjuk az egér bal gombját, akkor a *Files* panelről linkelhetünk be állományokat. A *Target* résznél megadhatjuk, hogy a hivatkozott dokumentum új (*_blank*) vagy az aktuális böngészőablakban (*_self*) jelenjen meg. A *_top* és *_parent* opciókat keretes weboldalaknál szokták alkalmazni. Ha külső weboldalt szeretnénk belinkelni, akkor a teljes hivatkozást be kell írni a link mezőbe `http://` előtaggal.

Amennyiben szeretnénk a dokumentum adott pontjára ugró hivatkozást készíteni, ahhoz előbb létre kell hozni egy úgynevezett horgonyt (*Anchor*) az oldalon. Ez lesz a cél, ahova ugrani szeretnénk. Álljunk a kurzorral a dokumentumnak arra a részére, ahova szeretnénk ugrani a linkre kattintva, és válasszuk az *Insert/Named Anchor* opciót, majd ide írjunk be egy olyan azonosítót, ami nem szerepel az oldalon máshol, itt is figyeljünk arra, hogy csak az angol ABC karaktereit, kötőjelet vagy aláhúzásjelet használjunk, legyen pl. az azonosítónk a „fontos” szó. Ha ezzel készen vagyunk, akkor jelöljük ki a szövegrészt, amit szeretnénk hivatkozássá alakítani, és a *Link* szövegmezőbe a # jel után írjuk be a *Named Anchor*-nál megadott azonosítót, vagyis írjuk be azt, hogy „#fontos”. Ilyet hosszabb leírások elején szoktak alkalmazni tartalomjegyzék megvalósításához.

Ha e-mail hivatkozást szeretnénk létrehozni, akkor a kijelölt szövegrészhez a *Link* mezőbe írjuk be az e-mail címet „mailto:” kezdettel, pl.: `mailto:valaki@mail.hu`. E-mail link létrehozásához választhatjuk az *Insert/Email Link* menüt, de ugyanezt elérhetjük az eszköztáron a *Common* fülön is.

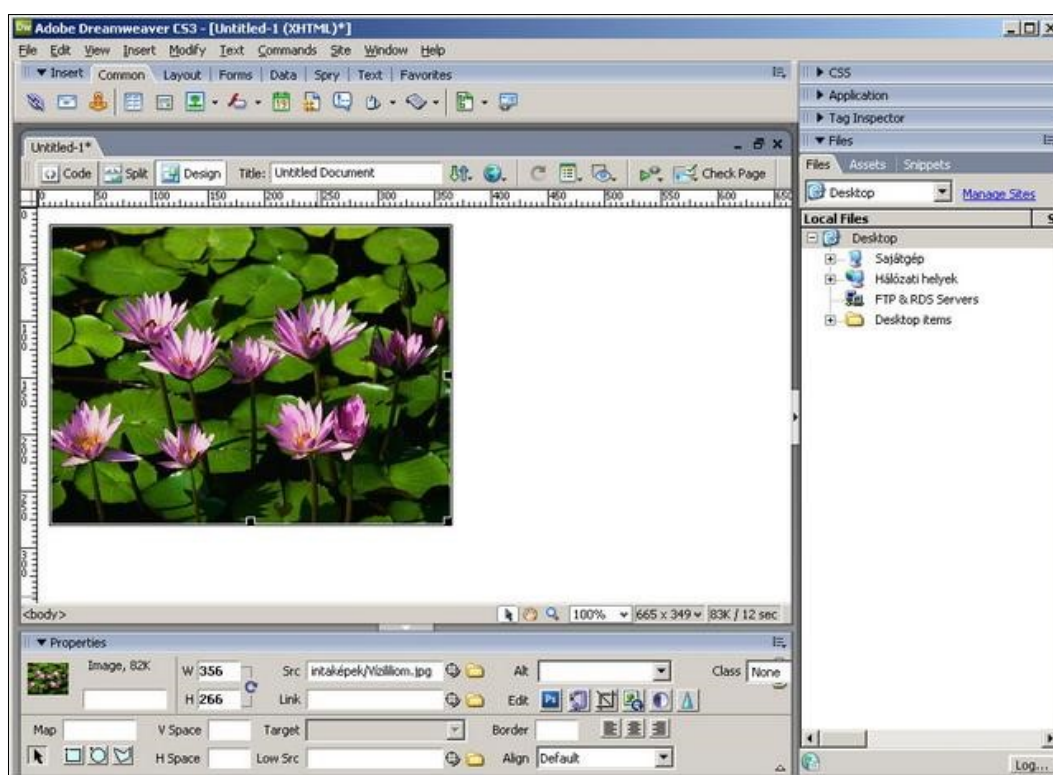
7.5.5 Képek használata

Ha szeretnénk a HTML állományunkba képet rakni, akkor fontos, hogy a képállomány a szájtnak könyvtárszerkezetén belül legyen. Mielőtt elkezdjük a szajt elkészítését, végig kell gondolni, hogy milyen állományokra lesz majd szükség, és azokat valamilyen rendezett módon, könyvtárakban helyezzük el. Ezért célszerű a képeket egy külön könyvtárba rakni. A weblapokon képek beszúrásához a JPG, GIF és PNG képformátumokat szokták alkalmazni.

Kép beszúrásához álljunk a dokumentumban oda a kurzorral, ahova képet szeretnénk beszúrni, majd kattintsunk az *Insert/Image*-re vagy válasszuk ki az eszköztáron a *Common* fülön az *Images/Image* lehetőséget. Egy hasonló ablakot fogunk kapni, mint a hivatkozások beillesztésénél, ahol ki kell tallózni a képállományt. Amennyiben az állomány nem a szájton belül helyezkedik el, a program felkínálja, hogy bemásolja nekünk a szajt gyökérkönyvtárába. Ha kiválasztottuk a képet, akkor a következő ablakban beállíthatjuk az *Alternate text*-et, ez a szöveg akkor jelenik meg, ha a képet valami miatt nem tudja megjeleníteni a böngésző, másrészt a gyengén látóknak is ezt a szöveget olvassa fel a felolvasóprogram. A *Long description* részben megadhatunk egy olyan weboldalt, ahol bővebb leírást találunk a képen ábrázoltakról. Ezeket nem kötelező megadni, továbbá ez utóbbi ablak megjelenését le is tilthatjuk az *Edit/Preferences/Accessibility* alatt. A beszúrandó képállományt a *Files* panelről is áthúzhatjuk az egérrel.

Miután berakta a képet a dokumentumba a *Properties* panelen lehetőség van a kép nevének és azonosítójának megadására, módosíthatjuk a megjelenítés méretét (ilyenkor nem a képet méretezzük, ezért torzulhat a kép), az *Src* a kép elérésének útja, a *Link* alatt a képet hivatkozássá alakíthatjuk (ez esetben még a *Target* is megadható), az *Alt*-nál ismét lehetőség van az *Alternate Text* megadására, a *Class*-nál pedig stílust rendelhetünk a képhez. Az

Edit-nél lévő gombokkal szerkeszthetjük a képet, az *Optimize* alatt lehetőség van a képen optimalizációs beállításokat megtenni, ezzel csökkenthetjük a kép méretét, ebből adódóan az oldalunk is hamarabb fog betöltődni. A *Crop* segítségével megvághatjuk a képet, a *Brightness and Contrast* alatt a kép fényerejét és kontrasztját állíthatjuk, a *Sharpen* alatt pedig élesíthetjük a képet. A *V Space*-nél a függőleges, a *H Space*-nél a vízszintes térközt állíthatjuk be pixelben a kép körül. A *Border* alatt a kép körüli keret vastagságát állíthatjuk be szintén pixelben. A 3 kis igazító ikonnal a képet tartalmazó bekezdés igazítását állíthatjuk. Az *Align*-nál a kép igazítását adhatjuk meg a szöveghez képest, az első 8 lehetőség a szöveghez képest függőlegesen állítja a kép igazítását, a *Left* választása esetén a kép után lévő tartalom a kép jobb oldalán fog elhelyezkedni, a *Right*-nál az utána lévő tartalom a kép bal oldalán fog elhelyezkedni.

139. kép Kép tulajdonságai

Lehetőség van arra is, hogy a képnek bizonyos részeit hivatkozássá alakítsuk, ezt képtérképnek (*Map*) nevezik. Képtérképet a képre kattintva a *Properties* panelen hozhatunk létre a *Map* résznél. Háromféle alakzathoz kerülhetnek ki a képen ezek a területek, téglalapból, oválisból vagy poligonból. Célszerű megadni a képtérkép azonosítóját, mert ha több képtérképet is készítünk az oldalon, akkor meg kell őket különböztetni, bár ha nem írunk azonosítót hozzá, a program ad neki sajátot. Ezután elhelyezünk a képen egy alakzatot, majd megadhatjuk az alakzat hivatkozását a *Link* és a *Target* mezőkkel, az *Alt*-hoz

ismét a hivatkozást leíró szöveget adhatjuk meg. Majd újabb alakzatokat helyezhetünk a képre. Korszerű weboldalak esetén azonban ilyen képtérképeket nem szoktak alkalmazni.

Az *Images/Rollover Image* alatt lehetőség van olyan elem készítésére, amelynél megjeleníthetünk egy alapképet, de ha az egér az elem felett van, akkor egy másik kép jelenik meg. Az *Original Image* lesz az alapkép, a *Rollover Image* pedig a másik kép, megadható az *Alt text* és a hivatkozás is.

7.6 VIZUÁLIS SEGÉDESZKÖZÖK

A Dreamweaverben számos vizuális segédeszköz áll rendelkezésre oldalunk elkészítéséhez. Ilyenek a vonalzó, segédvonalak, rácshálók és a táblázatok is. Ilyen a *Tracing Image* is a *Page Properties* alatt, de arról már korábban volt szó.

7.6.1 Vonalzó, segédvonalak, rácshálók

A vonalzó a szerkesztőfelület felső és bal oldali részén jelenik meg, megkönnyíti az elemek pozicionálását és méretezését. Az elrejtését és megjelenítését a *View/Rulers/Show* alatt tehetjük meg, itt állíthatjuk be a vonalzó mértékegységét is. Alapértelmezésben az origó a bal felső sarokban van, ezt módosíthatjuk, ha az origó kis kör ikonját megfogjuk az egérrel, és a kívánt helyre húzzuk. Ha az origó ikonjára duplán kattintunk, akkor visszaállíthatjuk az eredeti pozícióba.

A segédvonalak szintén a pozicionálásban segítenek (ugyanis ezekhez „tapadnak” az abszolút pozicionálású elemek), ezeket a vonalzókról tudjuk az egérrel lehúzni és a kívánt pozícióba mozgatni. Ha egy segédvonalra duplán kattintunk, akkor pontosan megadhatjuk a pozícióját és az egységet egy kis ablakban. Ha a CTRL-t lenyomjuk, és úgy mozgatjuk az egeret, akkor láthatjuk az oldal széleinek a segédvonalaktól való távolságát. Ha elhelyeztük a segédvonalakat, akkor a *View/Guides/Lock Guides* alatt tudjuk rögzíteni azokat. A vonalakhoz való tapadást a *View/Guides/Snap To Guides* opcióval tudjuk be, illetve kikapcsolni.

A rácshálót a *View/Grid/Show Grid* alatt tudjuk be és kikapcsolni. Ugyanitt a *Snap To Grid* opcióval adható meg, hogy az abszolút pozicionálású elemek tapadjanak a hálózathoz. A *Grid Settings* alatt adhatjuk meg a háló tulajdonságait.

7.6.2 Táblázatok

A táblázatokat a weblapkészítés során két célból szokták alkalmazni, egyrészt adatmegjelenítésre, másrészt pedig a weboldal szerkezetének kialakítására, bár ez utóbbi napjainkban már nem annyira szokás.

Az oldalra táblázatot az *Insert/Table* segítségével vagy az eszköztáron a *Common* fül alatt a *Table* ikonnal lehet beszúrni. A megjelenő ablakban megadhatjuk a táblázat sorainak számát (*Rows*), oszlopainak számát (*Columns*), a táblázat szélességét pixelben, vagy százalékban, ez utóbbi estén a megadott érték azt jelenti, hogy a táblázat a befoglaló elem belső szélességének hány százaléka legyen. Megadhatjuk a táblázat szegélyének vastagságát (*Border*), a cellák belső margóját (*Cell Padding*), a cellák közötti térközt (*Cell spacing*), a táblázat fejlécének elhelyezkedését (*Header* – a sorokat vagy oszlopokat megnevező cellák), megadhatjuk a táblázatfeliratot (*Caption*), ami a táblázaton kívül jelenik

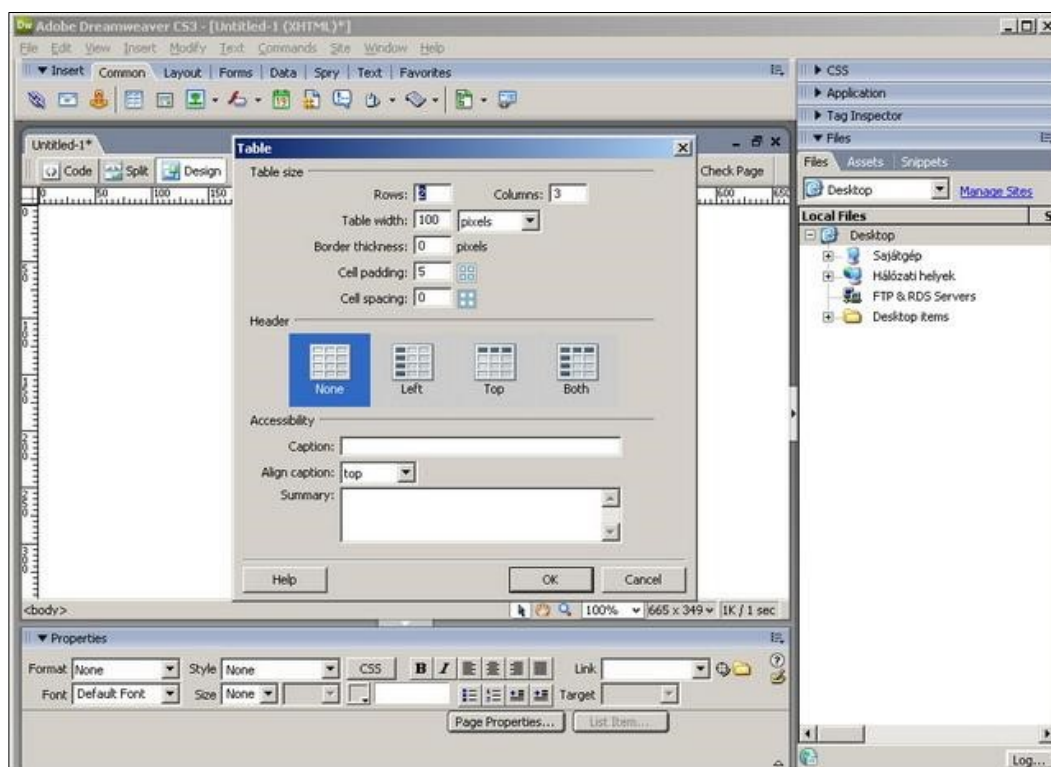
meg, ennek igazítását (*Align caption*), illetve a táblázat tartalmáról írhatunk egy rövid összefoglalást (*Summary*).

A táblázat létrehozása után a táblázat ki lesz jelölve, és a *Properties* panelen láthatjuk a tulajdonságait. Amiket létrehozásnál megadtunk, azokat itt módosíthatjuk. A teljes táblázat kijelöléséhez a legegyszerűbb módszer, ha kattintunk a táblázat szegélyére vagy belekattintunk egy cellába, és alul az állapotsornál a címkeválasztónál kiválasztjuk a *table* szöveget. A *Table Id* alatt adhatunk a táblázatnak egy azonosítót, amelyet használhatunk CSS formázáshoz vagy szkriptek írásánál. Az oszlopszélesség (*Clear Column Widths*) és sormagasság (*Clear Row Heights*) törlése gombokkal törölhetjük a táblázatnak minden, az oszlopszélességre és sormagasságra megadott beállítását. Továbbá a táblázat szélességére vonatkozóan végrehajthatunk egy százalékra (*Convert Table Widths to Percent*) vagy pixelre (*Convert Table Widths to Pixel*) való konvertálást. A *Bg color* alatt megadhatjuk a táblázat háttérszínét, a *Bg Image* alatt a háttérképet, a *Brdr color* alatt pedig a szegélyszínt.

Az oszlopok szélességét illetve a sorok magasságát a *Properties* panelen a *W* és *H* értékeknél tudjuk megadni pixelben, de a szerkesztőfelületen az egérrel is beállíthatjuk.

Ha egymás mellett lévő cellákat szeretnénk kijelölni, azt megtehetjük az egér bal gombjának nyomva tartásával és húzásával, vagy a SHIFT+egér bal gombja segítségével. Ha nem egymás melletti cellákat szeretnénk kijelölni, akkor használjuk a CTRL+ bal egérgomb kombinációt. Beállíthatjuk a cellákon belüli vízszintes (*Horz*) igazítást, ami lehet *Left* (bal – alapértelmezett), *Center* (közép) vagy *Right* (jobb), illetve a függőleges igazítást, ami lehet *Top* (felül), *Middle* (közép – alapértelmezett), *Bottom* (alul), *Baseline* (cella alapvonala). A *No wrap* opció bejelölésével a böngésző a cellában nem fogja megtörni a sort. Ha a *Header*-t bejelöljük, akkor a cellát fejléc (félkövér, középre igazítás) cellává alakítjuk. Ha több cellát szeretnénk egyesíteni, akkor kijelöljük azokat, és a *Merges selected cells* gombra kattintunk a *Properties* panelen. Egy cella több sorra vagy több oszlopra való osztásához pedig nyomjuk meg a *Split cell into rows or columns* gombot, majd a párbeszédablakban adjuk meg, hány sorra vagy oszlopra szeretnénk bontani.

Plusz sorok vagy oszlopok beszúrásához válasszuk az *Insert/Table Objects* menüponton belül a megfelelőt. A viszonyítási pont a plusz sor vagy oszlop beszúrásához mindig az aktív (amelyik cellában a kurzor van) cellát tartalmazó sor vagy oszlop. Ugyanezt megtehetjük a *Modify/Table/Insert Row* vagy *Insert Column* menüpontot választva, vagy a táblázat valamelyik cellában jobb egérgombbal kattintva. Ilyenkor egy sort vagy egy oszlopot szúr be az aktív cellát tartalmazó sor vagy oszlop elé. Ha nem egy, hanem több sort vagy oszlopot szeretnénk, válasszuk a *Modify/Table/Insert Rows or Columns* menüpontot.

140. kép Táblázat létrehozása

7.7 SZAJTOK KEZELÉSE: LOKÁLIS ÉS TÁVOLI SZAJTOK LÉTREHOZÁSA

Ha egy websajtót készítünk, akkor az valószínűleg nem egy oldalból fog állni. Minden oldalhoz tartozik egy fájl, és egy komplex sajtó esetén, a hozzá tartozó képeket és egyéb állományokat beleértve máris rengeteg fájlunk van. Ezért fontos, hogy állományaink valamilyen jól szervezett rendszerben legyenek elérhetőek.

A weben elérhető minden fájl egyértelműen azonosítható az URL-jével. Az URL több részből tevődik össze, nézzük meg a <http://www.ektf.hu/konyvtar/index.php> URL részeit:

- http – protokoll leírása a szerverrel való kommunikációhoz, a legtöbb böngészőben elhagyható
- www.ektf.hu – a webkiszolgáló címe, a legtöbb böngészőben elhagyható a www
- /konyvtar – elérési út a szerveren
- index.php – fájlnev és kiterjesztés

A HTML állományokban megadott hivatkozásokat kétféleképpen adhatjuk meg:

- abszolút hivatkozás: a fájlnak a kiszolgáló gyökerkönyvtárából indulva a teljes elérési útvonalát meg kell adni
- relatív hivatkozás: mindig ahhoz a dokumentumhoz képesti elérési utat kell megadni, amiben a hivatkozást el szeretnénk helyezni

Webszájt készítése során bevett szokás, hogy a saját gépünkön tároljuk és szerkesztjük a fájlokat, majd ha készen vagyunk, akkor feltöltjük a webkiszolgálóra. A saját gépünk és a webkiszolgáló állományainak összehangolásában segít a *Site Manager*, amely a *Files* panelről vagy a *Site* menü alól érhető el.

Szájt létrehozásához válasszuk a *New Site* menüpontot. A létrehozásban haladhatunk lépésenként (*Basic*) vagy akár beállításcsoportonként (*Advanced*) is megadhatjuk a tulajdonságokat. Az első lépésben adjuk meg a szájt nevét és címét (ez opcionális). A második lépésben válasszuk, hogy nem használunk szerver oldali technológiát, azt követően dönthetünk, hogy a gépünkön vagy a szerveren szerkesztjük az állományainkat, válasszuk az elsőt, és adjuk meg a gépen azt a helyet, ahol az állományokat fogjuk tárolni. Majd megadhatjuk a szerverrel való kapcsolat típusát, ami legtöbbször FTP, ha rendelkezünk az FTP szerverhez való csatlakozás adataival, akkor adjuk meg itt ezeket vagy válasszuk a *None*-t. Még megadhatjuk azt, hogy egy vagy több ember fog dolgozni a szájt állományain. Ha kész vagyunk, akkor az üres szájtunkat láthatjuk a *Files* panelen, feltéve, hogy a gépünkön a megadott könyvtár is üres volt.

A *Files* panelen a második lenyíló listából kiválaszthatjuk, hogy a saját gépünk vagy a webkiszolgáló állományait akarjuk látni. A következő sorban lévő gombok funkciói:

- *Connect*: csatlakozhatunk vele a távoli kiszolgálóhoz
- *Refresh*: fájlok listájának frissítése
- *Get*: a kijelölt állományt letölthetjük a kiszolgálóról a saját gépünkre
- *Put*: a kijelölt állományt feltölthetjük a kiszolgálóra
- *Check In*: bejelentkezhethetünk a kijelölt állomány szerkesztéséhez. Ez akkor hasznos, ha több ember is dolgozik a szájton, így nem dolgozhatnak ketten ugyanazon az állományon. Ez az opció csak akkor aktív, ha a szájt létrehozásánál ezt megadtuk.
- *Check Out*: kijelentkezhethetünk egy állomány szerkesztéséről
- *Synchronize*: összehasonlíthatjuk a saját gépünk és a kiszolgáló állományait
- *Expand*: egymás mellett láthatjuk a saját gépünkön és a kiszolgálón lévő fájlok listáját

7.8 WEBOLDAL KÉSZÍTÉSE DREAMWEAVER SEGÍTSÉGÉVEL I.

Ebben a fejezetben egy gyakorlati példán keresztül láthatjuk egy táblázat alapú weboldal elkészítését. (Az oldalhoz szükséges állományok (képek, szöveg és mintakép) megtalálhatók a letöltések között a *christmas_site.zip* fájlban.) Ebben a példában igazából az oldalfelépítés a lényeg, a szövegek valódiságát hagyjuk figyelmen kívül.

Készítsünk egy könyvtárat a gépünkön, és másoljuk bele a tömörített állomány tartalmát. Lesz benne egy *images* könyvtár, ebben az oldal felépítéséhez szükséges képek vannak, és van egy *gallery* könyvtár, ami az oldalon levő galéria képeit tartalmazza.

A Dreamweaver-ben hozzunk létre egy új szájtot, válasszuk a *Site/New Site* menüpontot. Itt válasszuk a *Basic* fület és adjuk meg a szájt nevét, legyen *Christmas site*, szerver oldali technológiát nem használunk, majd adjuk meg az előbbi könyvtárat, ahol dolgozni fogunk az oldalon, a *Sharing Files* alatt válasszuk a *None*-t. A *Files* panelen már láthatjuk a *gallery* és az *images* könyvtárat. Hozzunk létre egy HTML állományt, mentsük el és válasszuk a *Design* nézetet.

Menjünk az oldal beállításaihoz (*Modify/Page Properties*) és az *Appearance* részben a *Page Font*-ot állítsuk be Arial, Helvetica, sans-serif-re, a *Background color*-t állítsuk a #f0e7ac színkódra, a *Background image* legyen a bg_site.jpg, a *Repeat* legyen repeat-x (a háttérképnek csak vízszintesen kell ismétlődnie), továbbá a margó mind a 4 oldalon legyen 0 pixel. Ezeket a beállításokat egy kis gyakorlat után gyorsan meg tudjuk majd magunktól is adni, hiszen a mintaképről ezeket le lehet nézni, bár a margókat a mintakép alapján nem lehet most pontosan megmondani, ezek majd csak később derülnének ki, mikor az oldal-felépítésért felelős táblázat nem közvetlenül az oldal tetején lenne, ilyenkor eszünkbe jutna, hogy az oldal felső margóját állítsuk 0-ra, később pedig mikor a láblécet készíténénk, a bal és jobb oldali margót állítanánk 0-ra, hogy a lábléc a böngésző teljes szélességében legyen látható. A *Title/Encoding* alatt még adjuk meg az oldal címét (*Title*): Merry Christmas. A *Page Properties*-hez még majd visszatérünk a linkek és a fejlécek beállításához.

141. kép Egy táblázat alapú weboldal

Most létrehozzuk az oldalszerkezetért felelős táblázatot. Ha megnézzük a mintaképet, akkor láthatjuk, hogy egy olyan táblázat kell, aminek 3 sora van és 3 oszlopa a tartalmi sorban. A lábléc egy külön táblázat lesz, mert a lábléc mintázata az oldal teljes szélességében jelen van, de a tartalmi rész viszont középre van igazítva, ezért lesz 2 táblázatunk. Ezeket a táblázatokat létrehozhatjuk az *Insert/Table* alatt is, de elkészíthetjük *Layout* módban is. Most ez utóbbit fogjuk alkalmazni. Válasszuk a *View/Table Mode/Layout Mode* menüpontot, majd az eszköztáron a *Layout* fület. Innen válasszuk a *Draw Layout Table* opciót, és készítsünk egy táblázatot. A szélességre és a magasságra nem kell figyelni, azt később beállítjuk. A *Properties* panelen a szélesség legyen 940 pixel. Majd válasszuk a *Draw Layout Cell* opciót, és készítsük el a táblázaton belül fejléc sort, a magassága legyen 45 pixel, majd a logo sorát, ez 228 pixel magas, majd 3 cellát készítsünk egymás mellé a 3.

sorban, ami kitölti a teljes szélességet. Ezután a *Draw Layout Table* segítségével rajzoljuk meg a lábléc táblázatát közvetlenül az előbbi táblázat alá, majd lépünk ki a *Layout Mode*-ből a szerkesztőfelület tetején lévő *exit* gombbal. Látni fogjuk a 2 táblázatot, az elsőnek állítsuk be a középre igazítást (*Align – Center*), a 3. sor celláinak szélességét állítsuk be 33%-ra, és az első cella magasságát töröljük ki, mert itt úgy is majd a tartalomhoz igazodik a magasság. A lábléc táblázatnál a szélesség legyen 100% és a benne lévő cella magassága 40 pixel.

A logo cellájának adjuk meg a *header.jpg* képet háttérnek, a láblécnek pedig a *footer.jpg* képet.

A következő lépés, hogy állítsuk be a *Page Properties* alatt a linkekre és a fejléc elemekre megadható formázási beállításokat. A *Links*-nél adjuk meg a *Link color*-nak a #CC0000, a *Rollover links*-nek pedig a #FF6600 színt, és válasszuk ki az *Underline style* alatt a *Hide underline on rollover* opciót, ekkor a link nem lesz aláhúzva, ha az egér felette van. A *Headings* részben a fejlécek alapértelmezett méreteit nem változtatjuk, a színe a *Heading 1*-nél legyen #99CC33, a tartalmi rész címsora legyen *Heading 2*, ennek a színe pedig #999900.

A fejléc, vagyis a menüsor cellájában a vízszintes igazítás (*Horz*) legyen *Right*, a függőleges igazítás (*Vert*) legyen *Middle*. Írjuk be a 3 linket, a home, blog és events szöveget. Jelöljük ki őket egyesével, majd állítsuk be a formázásukat félkövérre, majd a *Link* részbe írjunk be egy #-et, ami linkeknél az aktuális oldalra való hivatkozást jelenti. Ilyenkor viszont nem látszik a link rollover formázása, ha szeretnénk látni, akkor kénytelenek leszünk egy valódi URL-t beírni, pl. <http://www.google.hu>.

A logóhoz tartozó cellában az igazítás legyen *Center* és *Middle*, majd írjuk be a Merry Christmas szöveget, és a *Format*-nál válasszunk neki *Heading 1*-et.

A tartalmi részeknél, a 3 cellába másoljuk be a szöveget a *szoveg.txt* fájlból. Az egyes egységeket helyezzük el külön bekezdésben (ENTER segítségével), az About This Site-nak állítsunk be a *Format* alatt *Heading 2*-t, ugyanígy az Image Gallery esetén is. A szöveges részeknél megfigyelhető a mintában, hogy a betűméret kisebb, mint amit a *Page Properties* alatt megadtunk, és a sorok is távolabb vannak egymástól. Ilyen esetben célszerű létrehozni egy CSS stílust, amivel majd az összes ilyen szöveges egységet megformázhatjuk. Nyissuk le a CSS panelt a jobb oldalon, majd menjünk a panel alján lévő *New CSS Rule*-ra. A megjelenő ablakban a *Class* legyen kiválasztva, a *Name* legyen pl. *szoveg*, és a *Define* maradjon a *This document only*. A következő ablakban megadhatjuk a stílus jellemzőit, itt a *Type* blokkban a *Size*-t állítsuk 14 pixelre, a *Line Height* (sormagasság) legyen 18 pixel, majd kattintsunk az *Ok*-ra. Álljunk a szerkesztőfelületen a szöveget tartalmazó bekezdésen belülre, és a *Properties* panelen a *Style* alatt válasszuk a *szoveg* stílust. A sormagasságon még állítsunk egy kicsit, menjünk a CSS panelre vissza, ott a *Rules* alatt láthatjuk a dokumentumhoz eddig definiált stílusokat. Láthatjuk, hogy itt nem csak egy stílus van, ezeket azért látjuk, mert az eddigi formázásokat (pl. az oldal háttérképének beállítása, stb.) is a Dreamweaver CSS-ben rögzítette, csak eddig nem tudtunk róla. Ha szeretnénk valamilyik stílust módosítani, akkor kattintsunk duplán a stílusra, most a *szoveg-re*, és a *Line height*-ot állítsuk 22 pixelre.

A következő lépés a bal oldali oszlopban a galéria elkészítése. Ehhez egy táblázatot fogunk használni, menjünk az *Insert/Table* menüpontra, a *Rows* 2, a *Columns* 3, a szélesség 100 pixel, a *Border thickness* 0, a *Cell padding* 5 pixel. Majd egyszerűen a *Files* panelről húzzuk be a képeket a megfelelő cellákba. A képeknek van egy fehér kerete is, ehhez is

létrehozunk egy CSS stílust, mint az előbb a szöveghez. Ennek neve legyen *kep*, a *Border* részben állítsuk be a *Style*-t *solid*-ra (sima vonalas keret), a *Width*-et 3 pixelre, a színt fehérre. Majd kattintsunk az egyes képekre, és adjuk meg nekik a *Properties* panelen a *Class* alatt a *kep* stílust.

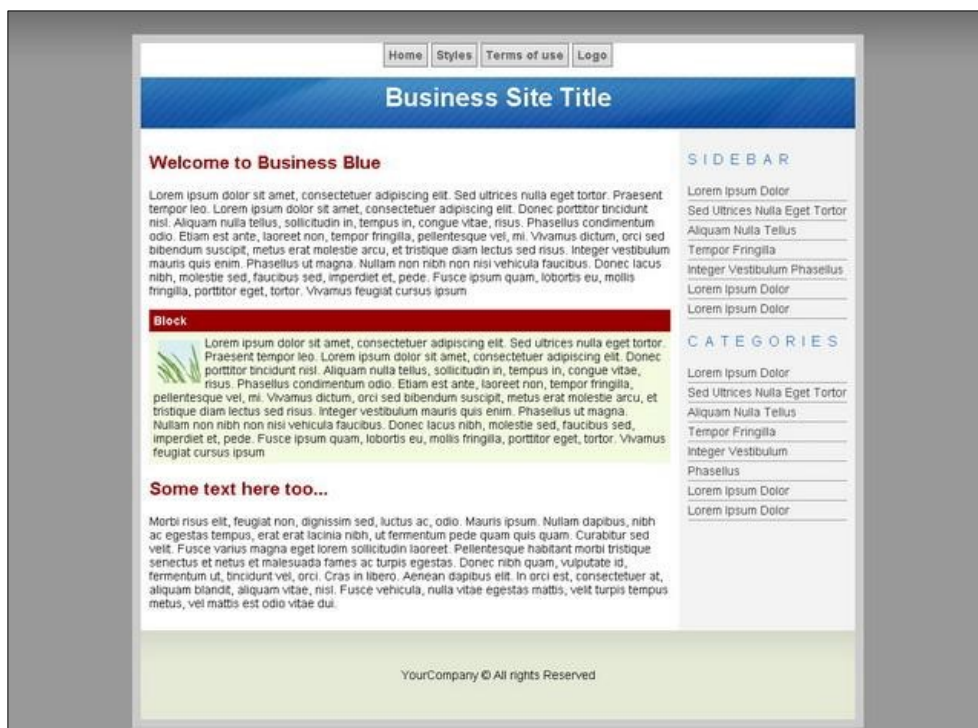
Majd rakjuk be a 2. és 3. oszlopba is a szövegrészeket, és adjuk meg nekik a *Heading 2* formátumot, illetve a szöveg stílust. Rakjuk be a *packets.jpg* képet a megfelelő helyre, adjuk meg neki a *Class*-t, állítsuk az *Align*-t *Left*-re, és a *HSpace* legyen 5 pixel.

A következő gond az, hogy az oszlopok szövegei hiába vannak külön oszlopba, a cellák kerete mellet szinte összeérnek, ezért a szöveg stílusnak be kell állítani a *Box* csoportnál mondjuk egy 10 pixeles *Padding* értéket jobb oldalon, a többi érték marad 0. Így már az oszlopok szövegei nem érnek össze.

Ez után már csak az van hátra, hogy a lábléc szövegét berakjuk, és a lábléc cella vízszintes igazítását középre állítsuk.

7.9 WEBOLDAL KÉSZÍTÉSE DREAMWEAVER SEGÍTSÉGÉVEL II.

Az előző példában megismerkedhettünk egy táblázat alapú oldal elkészítésével, ebben a fejezetben egy CSS alapú oldalfelépítést fogunk megnézni. (Az oldalhoz tartozó állományok megtalálhatók a letöltések között a *business_site.zip* fájlban.)

142. kép Egy CSS alapú weboldal

Készítsünk egy könyvtárat a gépünkön, és másoljuk bele a tömörített állomány tartalmát. A *minta_oldalszerkezet.jpg* képen láthatjuk az oldal felépítését, az egyes tartalmi blokkokat, azok méretét és azonosítóját.

Hozzunk létre egy új szájtót a *Site Manager*-ben. Adjunk neki nevet és válasszuk ki munkakönyvtárként az előbb létrehozott könyvtárat. Hozzunk létre egy új HTML és CSS állományt, és mentjük el őket pl. *index.html* és *style.css* néven. A stílusokat célszerű külön CSS állományban elhelyezni, mert viszonylag sok stílusunk lesz, és ha az oldal minden egyes HTML állományában elhelyeznénk a stílusokat, akkor a stílusban bekövetkező bármilyen változás esetén, azt mindenhol módosítani kellene. A HTML állományhoz csatoljuk a CSS állományt, hogy a HTML-ben használhassuk a CSS-ben lévő stílusokat. Menjünk a *CSS* panelre, majd kattintsunk az *Attach Style Sheet* ikonra, tallózzuk ki a CSS állományt, majd kattintsunk az OK-ra.

143. kép A weboldal szerkezete

A következő lépés az oldalszerkezet kialakítása. Menjünk az eszköztáron a *Layout* fülre, és kattintsunk az *Insert Div Tag* gombra. Egy ún. div HTML elemet hozunk létre, ilyen div elemekből szokták felépíteni a CSS alapú oldal szerkezetét. A következőképpen kell létrehozni az elemeket:

- site: Insert – At insertion point, ID – site
- menu: Insert – After start of tag – site, ID – menu
- header: Insert – After tag – menu, ID – header
- content: Insert – After tag – header, ID – content
- sidebar: Insert – After tag – content, ID – sidebar
- footer: Insert – After tag – sidebar, ID – footer

Ezután a CSS stílusokat kell elkészíteni az előbbi elemekhez. Menjünk a CSS panelhez, kattintsunk alul a *New CSS Rule*-ra, válasszuk az *Advanced* opciót, a selector-hoz írjuk a #site-ot, a *Define in* legyen a style.css. A # azért kell elé, mert a CSS-ben az azonosítókra vonatkozó stílusok neve elé ezt kell rakni.

A következőket kell beállítani:

- Width: 836px //az oldal szélessége
- Margin top: 40px // az oldal tetején lévő helykihagyáshoz
- Margin right: auto, Margin left: auto //a bal és jobb oldalon automatikusan fogja állítani a margót, így érhető el, hogy a site div középre
- Border: solid, 10px, #CCCCCC

A menu azonosítójú div elemhez is hozzunk létre egy stílust, mint azt az előbb is tettük, ennek tulajdonságai:

- Height: 40px //a menü rész magassága
- Text-align: center //a tartalom középre legyen igazítva
- Background color: #FFFFFF

A header azonosítójú div elem stílusában (#header) a következő tulajdonságok vannak:

- Height: 60px
- Text-align: center
- Background image: images/header.jpg
- Background repeat: no-repeat

A content azonosítójú div elem (#content) CSS formázása:

- Width: 610px
- Float: left //balra „lebegtetjük” az elemet, ez azért szükséges, hogy a sidebar majd a content jobb oldalára kerüljön
- Background color: #FFFFFF
- Padding: 10px // a content elem belső margója

A sidebar elem (#sidebar) CSS formázása:

- Padding: 10px

- Background color: #F3F3F3
- Width: 186px

A sidebar-nál azért nem 226 px a szélesség, mert a sidebar elemnek van mindkét oldalon 10px padding-ja, és ilyenkor az elem szélességéhez hozzáadódik a bal és jobb oldali padding, tehát ekkor az elem szélessége 246 lenne, továbbá még azt is figyelembe kell venni, hogy a content elemnek is van 10px padding-ja mindkét oldalon, tehát ha a padding értékeket összeadjuk, az már 40px lesz, vagyis az elem szélessége $226\text{px} - 40\text{px} = 186\text{px}$.

A footer elem (#footer) CSS formázása:

- Clear: both
- Height: 74px
- Background image: images/footer.jpg
- Background repeat: repeat-x
- Text-align: center
- Padding-top: 30px

A *Height* esetében hasonló a helyzet, mint az előbb. Mivel megadtunk 30px felső padding értéket, ezért a 104px-ből ez lejön, ezért kell 74px magasságot megadni.

Ezzel készen is vagyunk az oldal szerkezetével, a következő lépés a menü és a tartalmi elemek formázása. A body-nak is készítsünk egy CSS stílust, a *New CSS Rule*-nál a *Selector Type* legyen *Tag*, a *Selector*-nak adjuk meg a body szót:

- Font: Arial, Helvetica, sans-serif
- Font size: 14px
- Margin: 0

A menühöz rakjuk be a 4 linket, majd hozzunk létre egy új stílust, a *New CSS Rule* ablakban a *Selector* részben adjuk meg a „#menu a”-t. Ez azt jelenti, hogy a menu azonosítóval rendelkező elemen belüli a elemekhez, vagyis a linkekhez készítünk stílust, melynek tulajdonságai:

- Padding: 5px
- Background image: images/menuoff.jpg
- Border: solid, 1px, #666666
- Font weight: bold
- Font color: #666666
- Decoration: none

A következő lépés, hogy elkészítsük a linkekhez azt a stílust, amely akkor lesz érvényben, ha az egér a link felett van, ehhez az új stílus készítésénél a *Selector Type* az *Advanced* lesz, a *Selector* pedig „#menu a:hover”, a „:hover” a link azon állapotát jelzi, mikor felette van az egér:

- Background image: images/menuon.jpg
- Color: #FFFFFF

Ha az oldalt jelenlegi formájában megnyitjuk a böngészőben, láthatjuk, hogy a menüpontok most már működnek, viszont rálógnak a site elem szürke keretére, ezért a menu elemnek adunk 6 pixel felső paddingot, és emiatt a menu *Height* értékének 6 pixellel kevesebbnek kell lennie.

El kell döntenünk, hogy a fejléc elemeket hol használjuk és utána megformázzuk őket. A header-ben lévő cím h1 elemben lesz, a content elemben az alcímek h2 elemben, a sidebar-ban lévő címek pedig h3 elemben lesznek. Adjunk ezeknek stílust, a *New CSS Rule*-nál válasszuk a *Tag*-ot és a *Selector*-hoz írjuk be a h1-et:

- Font size: 30 pixel
- Font weight: bold
- Color: #FFFFFF
- Padding-top: 5px
- Margin: 0

A h2 elem formázása:

- Color: #990000

A h3 elem formázása:

- Color: #0066CC
- Font weight: normal
- Case: uppercase
- Letter spacing: 8px

A tartalmi részben (content) a Block című elemet úgy készítjük el, hogy berakunk egy div elemet a *Layout*-on lévő *Insert Div Tag* gombbal, amelynek a *class* részhez megadjuk a block nevet. Ezen a div-en belül lesz majd egy h4 elem, amely a címet fogja tartalmazni, és lesz egy bekezdés (p), amely a tartalmi részt. A h4 elem formázásai:

- Font size: 14px
- Color: #FFFFFF
- Background color: #990000
- Padding: 5px
- Margin: 0

A block részben lévő p elemhez is készítünk egy stílust, itt a *Selector* a „.block p” lesz, formázása:

- Margin: 0
- Padding: 5px
- Background color: #F3FCE1

A block részben lévő képhez is adjunk stílust, a *Selector* a „.block img” lesz:

- Float: left
- Margin: 5px

A következő lépés, a sidebar elemben lévő hivatkozások formázásának elkészítése. Másoljuk be a hivatkozásokat sorban egymás után, ne rakjuk őket bekezdésekbe, majd készítjük el a következő CSS stílust, melynek szelektora „#sidebar a”:

- Border bottom: 1px, dotted, #333333
- Decoration: none
- Display: block
- Padding top: 3px, padding bottom: 3px

Megfigyelhetjük azt, hogy a sidebar-nak a háttere egészen a footer-ig van, de nekünk jelenleg nem úgy van, hanem csak a tényleges tartalom mögött van háttér, nem húzódik végig az egész sidebar-on. Ezt úgy korrigálhatjuk a legegyszerűbben, hogy a site-nak adjuk meg ugyanazt a háttérszínt, ami a sidebar-nál van.

Az oldallal lényegében készen vagyunk, még annyi a teendő, hogy a footer-ba beírjuk a szöveget és a body-nak megadjuk még a következő formázásokat:

- Background color: #999999
- Background image: images/bg_site.jpg
- Background-repeat: x-repeat

7.10 ÖNELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK

1. A weboldalakat milyen két nagy csoportba tudjuk sorolni, melyek e két csoport jellemzői?
2. Miért fontos a webes szabványok betartása?
3. Milyen módszerek léteznek az oldalszerkezet kialakítására?
4. Milyen vizuális segédeszközök vannak Dreamweaverben és ezek mire szolgálnak?
5. Mire szolgál a Site Manager?

7.11 AJÁNLOTT IRODALOM

DeBolt, Virginia: *Html és CSS – Webszerkesztés stílusosan*. Budapest, Kiskapu Kft. 2005
Magocsi Márton: *Dreamweaver CS3 egyszerűen*. Budapest, Prefact-Pro Kft. 2007